

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

Zondag 9 december 2018 2^e Advent

voorganger: ds. Olivier Elseman

organist: Bert van Stam

ouderling: Henk Teutscher

diaken: Nell de Vries

kindernevendienst: Marleen van Loenen

koster: Marian van Duijvenvoorde

DIENST van de SCHRIFT

IN STILTE komen we de kerk binnen

VERWELKOMING en CALENDARIUM

-DOOR OUDERLING VAN DIENST

MUZIEK IMPROVISATIE PSALM 80

DE VOORBEREIDING

Aansteken van de adventskaarsen op tafel onder klokgelui

BEMOEDIGING

door ouderling van dienst

ouderling: Onze hulp is in de Naam van de Heer

allen: *DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT*

DREMPELGEBED

door ouderling van dienst

PSALM VAN D ZONDAG psalm 80: 1. 2. 7. *O God van Jozef, leid ons verder*

SMEEKGEBED voor de nood der wereld

Heer onze God, Herder van mensen

Wek op uw kracht en kom,

Kom ons tegemoet in de wirwar van deze wereld

Want U weet toch hoezeer wij verlangen naar heelheid

In deze gebroken wereld?

Wek op uw kracht en kom

Doorbreek met uw licht van liefde en genade

het duister waar deze wereld zo vol van is

en ontferm U over uw mensen

zovelen leven in de ban van angst

zovelen in de greep van haat en nijd

zovelen overweldigd door geweld en terreur

zovelen gevangen in onrecht en onmenselijkheid

zovelen zien geen toekomst meer voor zich

Laat de zon van uw gerechtigheid opgaan

laat de horizon van uw vrede oplichten

Laat de dageraad van uw liefde gloren

Laat het licht niet sterven

Laat uw toekomst oplichten

zo bidden wij: Heer ontferm U

allen: *HEER ONTFERM U*

voorganger: Christus ontferm U

allen: *CHRISTUS ONTFERM U*

voorganger: Heer ontferm U

allen: *HEER ONTFERM U*

ADVENTSLIED lied 461 *Wij wachten op de koning*

DE SCHRIFT

Bij het binnendragen van de bijbel zeggen wij de ZEGEN van Aäron (uit Numeri 6) in samenspraak.

Als gezegende mensen luisteren we naar de verhalen uit de Schrift,
die ons vertellen van gezegend worden en tot zegen zijn:

voorganger: De HEER zegene ons en behoede ons.
allen: *DE HEER DOE ZIJN AANGEZICHT OVER ONS LICHTEN EN ZIJ ONS GENADIG,
DE HEER VERHEFFE ZIJN AANGEZICHT OVER ONS EN GEVE ONS VREDE.*

de kinderen gaan met het LICHT naar de nevendienst

1^e LEZING JESAJA 40: 1-11

LIED 763 *Zij zullen de wereld bewonen*

2^e LEZING Lukas 3: 1-6

LIED BIJ EVANGELIE lied 456 b: *lied van de Doper*
1.2. allen 3. Vrouwen 4. Mannen 5. Vrouwen 6.mannen 7.8. allen

SCHRIFTUITLEG en VERKONDIGING

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

Vandaag is het de tweede zondag van Advent. Een periode van verwachting en uitzien. Uitzien naar de komst en de toekomst van de HEER en zijn Rijk van vrede. Die verwachting wordt maar al te vaak getemperd door wat we om ons heen zien in de wereld. Maar het verlangen, waaruit die verwachting wordt geboren, is welhaast onverwoestbaar, ondanks alles wat die verwachting weerspreekt. Gerard Reve verzuchtte eens in een gedicht bij de grafsteen van een 18 jarige soldaat:

God, dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?

Ook in de verzuchting, ja zelfs ook in de ironie blijft het verlangen leven: het verlangen naar een toekomst van leven. Dat is wat mensen gaande houdt. Ook die miljoenen vluchtelingen in deze wereld, die huis en haard of de puinhopen daarvan achterlaten en op weg gaan, verlangend naar een toekomst. En dan gaat het vaak niet om grootse vergezichten en prachtige utopieën, maar om een basaal verlangen naar ruimte om te leven en samen te leven en zich een mens te voelen.

De mens is gericht op toekomst en niet op het verleden. Abel Herzberg schreef op de eerste bladzijde van zijn boek over de aartsvaders:

*Mensen hebben niet voor niets geen ogen in hun achterhoofd. Ze zijn gericht op de toekomst.
Voor het kennen van het verleden hebben we ook geen ogen nodig. Daartoe dienen onze oren,
onze heugenis, de verhalen. Zo vertelt het verleden. Uit die verhalen putten wij de onuitputtelijke
krachtige verhalen voor de toekomst.*

Volgens hem zijn de verhalen over de aartsvaders uit het verre, verre verleden verhalen over de toekomst van mensen, wat mensen uit het verleden stimuleert om op weg naar een toekomst te gaan, over de weg, die God met mensen naar de toekomst gaat.

Het verleden in dienst van de toekomst. Vanuit het verleden kunnen we leren welke wegen doodlopen in onmenselijkheid en welke wegen hoopgeven en perspectief bieden op een goede toekomst. En dat gaat het daarbij om al die momenten, die te midden van de kwetsbaarheid en breekbaarheid van deze wereld toch zicht geven op waarachtig leven, op waar het op aankomt in het leven en samenleven.

Je rekenschap geven van het verleden is dan ook vooral: te midden van al die deprimerende feiten van oorlog en geweld, onrecht en onmenselijkheid, honger en ellende, zoeken naar sporen van licht, naar tekenen van hoop, naar wegen en paden, die mensen op weg helpen naar en uitzicht bieden op toekomst van leven en samenleven en zo de toekomst gaande houden.

De toekomst gaande houden. Dat is wat de 2e Jesaja doet. Deze 2e Jesaja is één van de velen, die uit het beloofde Land zijn weggevoerd in ballingschap naar Babel. Het experiment van het beloofde Land als een samenleving, waarin het recht van zwakste voorop staat en allen tot hun recht kunnen komen in een menswaardig bestaan. Een land ook waar mensen met elkaar verbonden weten in solidariteit en bij alle verscheidenheid en veelkleurigheid samenwerken om waarachtig samen te leven. Te midden van alle ellende en vertwijfeling van de ballingen geeft deze profeet zich rekenschap van het verleden met het oog op de toekomst. Zo wil hij zijn volk troosten en bemoedigen. De eerste woorden, die we hem kennen zijn dan ook: Troost, troost mijn volk en zeg haar dat de slavendienst voorbij is!

We kennen zijn naam niet. Maar omdat zijn taal erg lijkt op de taal van de profeet Jesaja zijn zijn woorden opgenomen in het profetenboek van die naam vanaf hoofdstuk 40 en noemen we hem in de wandeling de tweede Jesaja om hem te onderscheiden van de eerste Jesaja, die in Jeruzalem profeteerde en van de derde Jesaja, die vanaf hoofdstuk 55 weer in Jeruzalem profeteert.

Daar in ballingschap vertellen de ballingen elkaar verhalen - verhalen, die ze gaan opschrijven - verhalen over het verleden van het volk, verhalen over de weg van God met mensen en van mensen met God. Verhalen over de betrokkenheid van God bij mensen. Het zijn geen nostalgische verhalen, waarin het verleden wordt geromantiseerd en geïdealiseerd en al helemaal niet verheerlijkt. Nee, het zijn geen verhalen van vroeger was alles beter. Integendeel.

Nee, het zijn kritische verhalen. Verhalen, waarin heel kritisch wordt terug gekeken op het eigen verleden en naar de eigen geschiedenis. Ze vertellen ook hoezeer mensen God in de steek hebben gelaten en zich niets of weinig hebben aangetrokken van de geboden van liefde vrede en recht. Ze vertellen ook hoezeer het experiment van het Beloofde Land mislukte door de hoogmoed, de zelfzucht, hebzucht en machtzucht mensen, die toch beter moesten weten, want zij hadden in de woestijn in de geboden toch de wegwijzers ontvangen, die de horizon van het Beloofde Land deden oplichten? Maar in de verhalen erkennen zij volmondig, dat zij er weinig van hebben terecht gebracht. Ze geven in die verhalen niet anderen – buitenlanders, de buitenlandse machten - de schuld dat het misging, maar in het licht van hun geloof in God zoeken zij de schuld vooral bij zichzelf in hun levenswijze en in de manier waarop zij met hun medemensen omgaan.

Zo ontstaat in Babel, tijdens de ballingschap, een groot deel van het Oude Testament, zoals wij dat kennen. In deze voor het volk donkere periode werden de verhalen van Genesis, Exodus enz. tot en met het wonen in het Beloofde Land opgeschreven. Om niet te vergeten hoe het zo ver is gekomen en om voorwaarts te kunnen. Want in al die kritische -zelfkritische – verhalen wordt ook duidelijk, dat zij er van overtuigd waren en blijven, dat God van zijn kant de mensen niet in de steek laat. God laat zijn mensen nooit en te nimmer vallen, hoe hard het oordeel over de schuld soms ook uitvalt.

Nee, in al die verhalen wordt hoorbaar en tastbaar hoe God met mensen bezig en met hen verbonden blijft: zijn NAAM: IK-ZAL-ER-ZIJN staat daar voor garant. Hij is en blijft de Bondgenoot, die zich met mensen voor het goede leven blijft inzetten. In al die verhalen wordt over God verteld, die trouw en betrouwbaar is en zijn weg voor en met mensen doorzet ondanks en tegen hun onwil en onmacht in. God houdt zich aan zijn Woord van gebod en belofte. De toekomst blijft in de verhalen altijd open. Hoe vergankelijk alles ook is - hoe kwetsbaar en breekbaar - niet Gods Woord, niet Gods geboden van liefde en ontferming, van vrijheid en verbondenheid, van recht en gerechtigheid, niet Gods Belofte van vrede. Die houden eeuwig stand. Die blijven een beroep doen op ons geweten, op ons hart, op ons verstand. Het kan nog zo donker worden en de kritiek kan nog zo hard zijn, in Gods licht blijft de toekomst altijd open en gaande.

Zo troosten en bemoedigen de ballingen elkaar in Babel. En de 2^e Jesaja brengt dat voor zijn medeballingen als

geen ander onder woorden in zijn 'troostboek' In het licht van al die verhalen uit het verleden verkondigt hij, dat ook aan deze ballingschap, deze slavendienst in Babel een einde zal komen en dat zij -ook bevrijd van schuld- zullen terugkeren naar Jeruzalem om daar het experiment van het Beloofde Land als een waarachtig menswaardige samenleving voort te zetten.

Maar de weg er naar toe is wel een weg door de woestijn en een pad door de wildernis. Geen gemakkelijke weg. Een weg met allerlei obstakels en door hoogte en diepte. Het is een weg als eens Mozes en het volk zijn gegaan door de woestijn. Het is een leerweg, waarop met psalm 119: het Woord/ de Wet een lamp is voor hun voeten en een helder licht op hun pad. Ze moeten gaandeweg opnieuw leren wat de woorden van de geboden concreet betekenen voor hun leven en samenleven in een wereld, die onherbergzaam is als de woestijn en onveilig is als een wildernis, waarin het recht van de sterkste heerst. In een wereld waarin het leven als gras kwetsbaar en breekbaar is.

Ze moeten gaandeweg die wereld die vol valkuilen en obstakels (valleien en bergen) is bewoonbaar en leefbaar maken. Dat wil zeggen: de tegenstellingen laag en hoog, zwak en sterk, klein en groot, arm en rijk, overvloed en honger, machteloos en machtig opheffen. Want die leiden alleen maar tot onderdrukking, achterstelling, minachting, discriminatie en tot geweld tegenover elkaar en maken heel wat stuk in die kwetsbare wereld. Nee, die tegenstellingen dienen in Gods licht opgeheven te worden door als mensen medemensen van elkaar te zijn, door solidair met elkaar te zijn, voor elkaar te zorgen met respect en aandacht. Dat betekent ook dat je zoekt naar een weg waarop mensen niet met harde hand en niet met ruig geweld hun recht halen en ruimte voor menswaardigheid zoeken - want dat gaat dan juist verloren -. Maar je zoekt evenwichtig en saamhorig, kalm en rustig naar een ruimte, waarin ieder tot zijn recht kan komen. En bij dat alles mogen ze er op vertrouwen God als een herder zijn kudde zal weiden en leiden. Met dat vertrouwen eindigt Jesaja. En misschien hebben ze daarna wel psalm 80 gezongen, die psalm die bij de 2^e Advent hoort en die wij aan het begin zongen:

God van Jozef leid ons verder, hoor ons en wees weer onze Herder
Laat lichten ons uw aanschijn, Heer, doe ons opstaan en help ons weer.

Zo bereid de 2^e Jesaja zijn medebalingen voor op de terugkeer. Ja de terugkeer is als het ware al begonnen als zij in Babel met elkaar al zoeken naar die weg die Jesaja hen wijst. En dat troost en dat geeft hoop en moed. Ja de toekomst is al begonnen.

En als eeuwen later Johannes de Doper komend uit de woestijn de mensen oproept zich te laten dopen om tot inkeer/omkeer te komen en zo kwijschelding van de schulden/vergeving van zonden te krijgen, dan is zijn verkondiging geen andere dan die van de 2^e Jesaja. Een oproep om terug te keren naar God, naar de weg van God en zijn geboden van liefde vrede en recht. En dat in een wereld, waarin de Tiberiussen, de Pontius Pilatussen, de Herodessen, de Kajafassen het voor het zeggen hebben en de wereld vol maken van geweld, rechtsverkrachting, roof, uitbuiting, onderdrukking, marteling, verkrachting en mensenverachting. - want daarover gaat het als deze namen bij Lukas vallen -. Johannes roept op daartegen in te gaan:

Met woorden van Bertus Aafjes:

*Daar zijn vele wegen
Maar de juiste weg is de weg ertegen
Niet de weg er onder, dat is onderkruiperij
Niet de weg erboven, dat is pluimstrijkerij
Maar de weg ertegen, tegen alle wegen in
En dat is van de wijsheid nog maar het begin.*

En de wijsheid over leven en samenleven, die Johannes bedoelt vindt hij in de Woorden van God, die weg wijzen tegen alle onmenselijkheid in naar een menswaardige samenleving. En dat is voor Johannes geen luchtfietsrij, hij roept ons niet op om met ons hoofd in de wolken te gaan lopen. Maar hij bedoelt het heel concreet, nuchter en zakelijk als een weg in en met ons eigen leven en samenleven. Als je daarin concreet en in alle bescheidenheid liefde, vrede en recht hoog houdt en inbrengt tegen haat, geweld, en onrecht, dan hou je de toekomst gaande.

de toekomst, waarin God ons voorgaat. Daarom God zij geloofd uit alle macht. Amen.

LIED 158a: *Lofzang van Zacharias*

DE GAVEN EN GEBEDEN

MEDEDELINGEN

door diaken

INZAMELING DER GAVEN onder muziek

Koraal 'Jesus bleibet meine Freude' Uit Cantate BWV 147 – J.S.Bach (1685-1750)

VOORBEDEN EN STIL GEBED

door diaken

diaken: zo bidden wij:

allen: *KOM TE HULP,*

STA OP OMWILLE VAN UW TROUW

ONZE VADER

SLOTLIED lied 444 *Nu daagt het in het oosten*

WEGZENDING en ZEGEN

allen: *Amen, amen, amen.*

MUZIEK 'Thats it' uit '20 Pop-Stücke für Orgel' – Michael Schütz (*1963)

waaronder de UITGANGSCOLLECTE